

UITSPRAAK REGIONALE KLACHTENCOMMISSIE MIDDEN - NEDERLAND
30 januari 2024 (mondelinge uitspraak 23 januari 2024)

Zitting: 23 januari 2024 te Amersfoort
De commissie bevindt zich in de Brink op het terrein van ...
De mondelinge behandeling heeft via beeld- en geluidsverbinding plaatsgevonden

Klachtnummer: KC 2024 – 002

1. De klacht

De klachtmelding vermeldt de volgende klachten:

1. insluiten op de ICU
2. insluiten EBK
3. verplichte medicatie en verzoek om dit te schorsen

Op het klachtmeldingsformulier is aangegeven ten aanzien van klachtonderdeel 1 en 2: “Ik ben meerdere dagen/nachten ingesloten geweest, terwijl deze vorm van verplichte zorg niet is opgenomen in mijn zorgmachtiging. Ik ben ingesloten op basis van een incident. Maar er was eigenlijk niet zo veel aan de hand. Ik was niet fysiek agressief. Er was alleen wat onenigheid. Om mij op basis hiervan op te sluiten vind ik niet proportioneel”.

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 16 januari 2024 heeft de commissie de klacht van klager ontvangen.
- Klager heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier
- Klager heeft een schorsingsverzoek ingediend met betrekking tot de medicatie (zie punt 2.3).
- Op 16 januari 2024 zijn aangeklaagden en de overige betrokkenen, zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klacht van klager in kennis gesteld.
- Op 16 januari 2024 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 23 januari 2024.
- De hoorzitting heeft op 23 januari 2024 plaatsgevonden.
- De beslissing, zie punt 7, is op 23 januari 2024 aan klager, aangeklaagden en de pvp telefonisch meegedeeld.

Alle betrokkenen zijn van de ingebrachte stukken in kennis gesteld.

2.3. Schorsingsverzoek

Klager heeft bij zijn klachtmelding tevens een schorsingsverzoek ingediend met betrekking tot het toedienen van de medicatie in het kader van het verlenen van verplichte zorg zoals bedoeld onder punt 1, zie hierboven.

De psychiater heeft de voorzitter meegedeeld dat er geen medisch zwaarwegende redenen zijn om de verplichte zorg in de vorm van het toedienen van medicatie niet op te schorten tot en met de hoorzitting.

De beslissing is aan alle betrokkenen meegedeeld.

3. De feiten – voor zover van belang

Klager is geboren op Hij is in de voorgeschiedenis bekend met een bipolaire-I-stoornis, waarvoor hij eerder eenmaal, is opgenomen geweest in 2021. Op 21 januari 2023 is hij voor de tweede maal opgenomen, eerst bij ... met een recidief manisch psychotische episode. Hij is sinds 16 maart 2023 opgenomen bijop Hij was voor de opname ingesteld op 1500 mg lithium en zuclopentixol. Klager is eind 2022 gestopt met inname van zijn medicatie.

Op 9 augustus 2023 heeft de rechtbank een zorgmachtiging verleend tot en met 9 augustus 2024, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding de opname, de beperking van de bewegingsvrijheid, het toedienen van medicatie en het beperken in de vrijheid het eigen leven in te richten zijn toegewezen.

De geneesheer-directeur informeert op 1 januari 2024 klager middels een art 8:16 lid 2-5 Wvvgz brief overdracht naar andere zorgverantwoordelijke. De motivering is: 'Gezien agressie en "geen beschikbaarheid" ICU's in ..., uitgeweken naar gastbed in ... in overleg met wachtarts en psychiater'

Op 3 januari 2024 informeert de geneesheer-directeur klager via een art 8:16 leden 2-5 Wvvgz brief overdracht naar andere zorgverantwoordelijke; de dragende motivering was de overdracht naar de eigen regio.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brieven van 7 januari 2024 dat de verplichte zorg zal worden gegeven ter behandeling van een psychische stoornis.

Op 6 januari 2024 heeft de waarnemend zorgverantwoordelijke klager onderzocht en op 6 januari 2024 zijn de voorgenomen beslissingen met hem besproken.

Op 7 januari 2024 wordt aan klager de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

Op 7 januari en 11 januari 2024 worden twee beslissingsbrieven aan klager overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging.

De zorgverantwoordelijke stelt in de brieven van 7 januari 2024 dat onder meer de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: insluiten in EBK en insluiten overig ruimte (ICU) en het beperken van de bewegingsvrijheid.

In de brief van 11 januari 2024 stelt de zorgverantwoordelijke dat onder meer de volgende verplichte zorg zal worden gegeven: het instellen op een aripiprazol depot bij een manisch psychotische decompensatie.

In de voornoemde brieven stelt de zorgverantwoordelijke dat klager manisch psychotisch is en vanuit dit toestandsbeeld is hij verbaal agressief, vervuilt de afdeling en loopt ontkleed over de afdeling. Hierin is klager niet te begrenzen, bij poging tot begrenzing uit hij bedreigingen naar de verpleegkundigen. Voor zijn eigen veiligheid en de veiligheid van anderen is het noodzaak om hem in te sluiten in de ICU en het instellen op medicatie als vorm van verplichte zorg.

De zorgverantwoordelijke vindt dat klager op dit moment niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ten aanzien van de verplichte zorg die hij zal krijgen. Klager is opgenomen in verband met een manisch psychotische decompensatie. Op dit moment bestaat er verminderd ziekte-inzicht.

De zorgverantwoordelijke vindt dat hij de voorkeuren voor verplichte zorg van klager niet kan volgen. Door het volgen van zijn voorkeuren ontstaat wel een groot risico op ernstig nadeel.

4. Toelichting van klager

Klager heeft ter hoorzitting een toelichting op zijn klachten gegeven; deze wordt hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klager gaat antwoordt hij dat het naar omstandigheden goed met hem gaat. De omstandigheden zijn volgens hem bagger. Hiermee bedoelt hij dat hem alles is afgenomen, zoals ook zijn telefoon. Hij bevindt zich op het moment van de zitting in de ICU.

Gevraagd wanneer hij is ingesloten antwoordt klager dat hij van 6 januari 2024 tot en met 11 januari 2024 in de EBK heeft verbleven en daarna naar de ICU is gegaan.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt klager dat hij al langer lithium gebruikt. Nu geven de artsen hem lorazepam, olanzapine en nog een medicijn, waarvan hij nu de naam niet weet. De psychiater wil hem een depot geven en dat maakt hem erg boos. Hij wil never, nooit een depot.

Klager heeft goed contact met zijn psychiater dhr. V.. Met hem is afgesproken dat klager lithium vrijwillig inneemt. Zijn spiegel werd in de gaten gehouden, dat ging goed. Klager heeft nu zeven maanden op Het Veer gewoond. Hij wil weer naar .. of hij wil naar huis. Dit is onmogelijk en dat leidt ertoe dat hij hallucineert. Klager is tegen medicatie in de vorm van olanzapine en lorazepam. Hij ervaart bijwerkingen, zoals te veel eten.

Gevraagd waarom hij op de EBK/ICU is gemoeten en wat de dreigende situatie was antwoordt klager dat hij een donkere man is en dat komt volgens hem dreigend over. Dat is altijd zo, ook zijn vrienden hebben hier last van. Ze komen volgens anderen agressief over. Als hij buiten in een trainingspak loopt en zijn capuchon op heeft, dan is dat bedreigend voor oudere vrouwen, zo wordt dat ervaren.

Klager was ingesloten in de EBK en ICU. Er was niets aan de hand. Het was volgens klager een incidentje. Er is sprake van discriminatie op grond van zijn ras. Hij kan niet tegen onrecht, nog steeds wordt hem onrecht aangedaan.

Gevraagd naar de vernielingen zoals dat in het dossier staat antwoordt klager dat hij niets kapot heeft gemaakt. Hij wil dan wel weten wat hij dan kapot heeft gemaakt; dit zijn apen-verhalen.

Gevraagd of klager alles heeft kunnen zeggen wat hij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd antwoordt hij dat als hij het laatste woord krijgt dat dit dan het beste woord is. Afgelopen jaar was moeilijk voor hem, hij had geen woning en woonde op terrein van ... Hij voelde zich alleen, maar was samen met God. Zijn geloof heeft hem gered. Zonder geloof had hij zelfmoord gepleegd. Hij was zwaar depressief. Hij woont tussen mensen die ziek zijn. Hij had geen geld, hij had niets, 0,0. Het geloof heeft hem gered. God zegt dat na regen de zonneschijn komt. Waarheid gaat met de trap en de leugen komt met de lift. Waarheid en gerechtigheid gaan voor hem komen. Als kind van God moet hij ook vergeven, zo vergeeft hij de twee dames (redactie: aangeklaagden). Ze mogen dit nooit meer doen.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt zij dat klager op dit moment weer is ingesloten. De klacht gaat over de eerdere insluiting. Hij is ingesloten zonder dat dit is toegestaan volgens de zorgmachtiging en dat weegt zwaar voor hem. Klager wil lithium en geen depot. Klager wil ook geen andere medicatie. Hij wil goed wonen en werken, de extra medicatie helpt hem niet.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd naar de opname in de EBK en ICU antwoordt aangeklaagde dat klager op 12 januari 2024 uit de ICU is gekomen. Hij bevindt zich in die periode 24 uur in de ICU, overdag en de nacht. Klager was te gevaarlijk op de afdeling. Afgelopen vrijdag (19 januari 2024) is hij opnieuw ingesloten in de ICU.

Gevraagd naar de formele grondslag voor de insluiting op de EBK en ICU antwoordt aangeklaagde dat de formele grondslag ontbreekt. Daar zijn ze later achter gekomen. De insluiting was een week, dit was gezien het ernstig nadeel medisch terecht, het was echter niet in de zorgmachtiging opgenomen als toegestane vorm van verplichte zorg. Voor de actuele insluiting is afgelopen vrijdag een wijziging zorgmachtiging aangevraagd bij het openbaar ministerie.

Gevraagd naar wat er is veranderd -bij de zitting bij de rechtbank op 9 augustus 2023 ging het goed, in de huidige situatie ontvangt hij verplichte zorg - antwoordt aangeklaagde dat klager thuis geen medicatie meer heeft ingenomen en dus is gestopt met de inname van medicatie. Dit leidde in de thuissituatie tot agressie. Als klager de medicatie inneemt is hij stabiel en gaat het goed met hem.

Gevraagd naar de prognose antwoordt aangeklaagde dat het een paar weken kan duren voor klager is ingesteld op medicatie en stabiel is. De voorkeur gaat uit naar een depot medicatie. Dit wil klager niet.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt aangeklaagde dat klager in het verleden stabiel was met lithium en olanzapine. Klager vindt olanzapine onprettig, daarom is het plan om te starten met aripiprazol. Aangeklaagde wil dat hij snel naar het Cluster Intensief gaat en als hij daarna stabiel is naar huis kan.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klacht de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechtbank verleende zorgmachtiging van 9 augustus 2023 en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer-directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

Wat betreft deze *formele* aspecten van de verplichte zorg en de beslissingsbrieven van 7 januari 2024 en 11 januari 2024 stelt de commissie vast dat deze deels voldoen aan de wettelijke vereisten die hiervoor zijn gesteld.

Ten aanzien van het insluiten in de EBK en ICU merkt de commissie op - overigens samen met klager en aangeklaagde- dat deze vorm van verplichte zorg niet is toegestaan in de door de rechtbank afgegeven zorgmachtiging van 9 augustus 2023. De klachten tegen insluiten in de EBK en ICU van 6 januari 2024 tot en met 12 januari 2024 zijn dan ook in beginsel formeel gegrond. Dit zou anders hebben gelegen indien insluiting tijdelijk noodzakelijk zou zijn geweest ter afwending van een noodsituatie. Echter, alsdan had de duur van de insluiting beperkt moeten worden tot een periode van maximaal drie dagen, bij verlenging waarvan een door de zorgverantwoordelijke opgestelde gemotiveerde aanvraag tot wijziging van de zorgmachtiging door de geneesheer- directeur bij de officier van justitie had moeten worden ingediend. De commissie stelt vast dat dit niet is gebeurd. Op grond hiervan komt de commissie tot het oordeel dat het onderhavige klachtonderdeel formeel gegrond is.

Ten aanzien van de klacht tegen de verplichte zorg in de vorm van medicatie overweegt de commissie het volgende.

De commissie overweegt dat de beslissingsbrief van 11 januari 2024 voldoet aan de formele eisen. Het blijkt dat klager bij aangeklaagde bekend is met een psychische stoornis. De zorgverantwoordelijke heeft zich op 11 januari 2024 op de hoogte gesteld van de

gezondheidstoestand van klager en hem onderzocht. Zij heeft op 11 januari 2024 overleg met klager gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op 11 januari 2024 op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klager een afschrift van de beslissing gegeven en hem op 11 januari 2024 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder de toediening van medicatie, het insluiten en het beperken van de bewegingsvrijheid een zodanig psychotisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klager ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klager, voortvloeiend uit zijn psychotisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit zonder de verplichte zorg leidt tot ernstig nadeel. In het verleden is gebleken dat klager stabiel is op goed ingestelde medicatie. Op het moment dat klager zijn medicatie niet inneemt neemt zijn agressiviteit in die mate toe dat er ernstig nadeel is.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde tot opname, tot het toedienen van medicatie en het beperken van de bewegingsvrijheid voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht over insluiten in de EBK en ICU voor wat betreft de vorm van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz **formeel gegrond**

De commissie verklaart de klacht over medicatie voor wat betreft de vorm van verplichte zorg op grond van artikel 8:9 Wvvgz **ongegegrond**

7. Beslissing

De commissie verklaart de klacht naar het insluiten **formeel gegrond** en de klacht naar de medicatie **ongegegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. mr. W.P. Rijksen, voorzitter,
Dhr. drs. R. Mentjox, psychiater,
Mw. mr. S. Scheimann, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. mr. drs. AM.M. van Breugel, vervangend ambtelijk secretaris (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klager en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat hij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.